

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Kiadványi árak:
Helyben: Negyedévre . . . . . 8 korona
Külföldre: . . . . . 10 "

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Nemzeti jog, királyi felfogás.

— okt. 22.

Hü remények tegnap szép álomba ringatták a nemzetet.

Azt álmodta, hogy a király megérti egyetlen, igazán hü népét s kibontja a békeség lobogóját. Hiszen a nemzet nem kívánt, nem követelt semmit; csupán ahhoz a jogához ragaszkodott, mely minden nemzetnek természetes joga s melyet a magyar nemzetnek azonfelül királyi esküvel megerősített törvény is biztosít.

És érthető volt a nemzet álma. Hiszen azt zengi a költő s azt vallja az ezer éves alkotmány bástyáin élő szabad nemzet, hogy — a legelső magyar ember a király! . . .

Azonban tegnap a királyához hü nemzetet durván felrázták ál-
mából!

Kicsodák?

A magyar király rossz tanácsadói: Goluchovski (izről izre s törvényellenesen osztrák) külügyminiszter, Körber osztrák miniszterelnök és Beck osztrák vezérkari főnök.

Most már tehát a magyar nemzet ébren van és — lát!

Látja a magyar nemzet, hogy természetes és törvényadta jogai nem érvényesülhetnek; mert a magyar hazának ös ellensége a nemzeti joggal mereven szembe állítja a — királyi felfogást.

A ki tisztán lát, világosan láthatja, hogy ez így nem lehet igaz.

Chlopy — nem magyar terület. Az ott kikiáltott én hadseregem nem azonos a néphadsereggel, melyet a magyar országgyűlés szavaz meg és a magyar nemzet tart fenn, vérével és pénzével.

Az ellentét ennél fogva oly végzetesen nagy, hogy azt kiegyenlíteni elvi megállapodások újabb szerencsétlen megcsönkítésével lehetetlen.

Mi történhetik ezután?

Akármi történjék, a magyar nemzet természetes és törvényes jogát soha, semmi szín alatt fel nem adhatja.

Szolgálhat a magyar katona tovább német vezényszóra, fekete sárga lobogó, kétfejű sas alatt; jöhet az erőszak nyíltan avagy titkon: ez mind nem törölheti el a magyar nemzet alkotmányos ös jogát.

A nemzetnek nem kell, de nem is szabad e történelmi jelentőségű válságos pillanatokban felzudulnia. Álljon a nemzet erősen, mint a szikla, rendületlenül! Ne keressen fegyvert, se parittyakövet, ne szorítsa kezét ökölbe: nyugodtan, méltósággal álljon a nemzet alkotmánya bástyafokán és emelje magasra a törvénykönyvet!

Jöhet az ellenség nyíltan avagy titkon: a magyar nemzet törvényes joga élni fog, el nem vész, a míg a nemzet azt gyáván, önként fel nem adja!

Setét az ég. Az utolsó csillagot is felhő takarta el. Vihar közeleg. De a nemzet egyenes útja világos, míg a magyarság ösi honszerelme ég . . .

A magyarság jövője.

— okt. 22.

Mintha templomban lennénk: az áhitat és a hit érzése tölti meg szívünket a mint arra gondolunk, a mi fényben, dicsőségben és erőben már volt s a miért szakadatlanul küzdeni legfőbb hivatásunk, — a magyar államra s abban a magyar erények kormányzó működésére.

Ne essék zokon senkinek az a természetes fölfogásunk, az a vérünkben sarjadozó érzésünk, a melylyel a magyar állam jövőjét a magyar faj jó tulajdonságainak edzésében s magának a magyar fajnak megerősítésében keressük, mert csak az erős faj képes, ha számára nézve gyöngye is, az államnak azt a tiszteletet megszerezni, a mely a külső vállalatokban a sikert, bent pedig a nemzeti egyenlőség diadalát biztosítja. Az európai nemzetek élete élő bizonyíték erre s nekünk van erre a sirból kikelő bizonyítékunk is a történetet, a melynek sem a tanulságait, sem a jelenre való hatását nem kicsinyelheti a gyakorlati politikus. És a midőn elmerengünk fajunk jövőjén, a magyar nemzeti ideál megvalósításán: önként visszpillantunk a multba, a magyar nemzet hatalmának multjába.

De nem azért mélyedünk el a multba, hogy belőle mai vergődéseink és megpróbáltatásaink közt vigasztalást merítsünk, mert hiszen a vigasztalásra csak a gyöngéknek és a lemondóknak van szükségük.

De idézzük a multat, az erőset, hogy újabb önbizalmat s kitartó erőt merítsünk a ránk várakozó küzdelemhez, a mely egyedül képes fölemelni bennünket a nemzeti ideál magasztos régióiba. — Emlékezzünk csak a mult század hajnalára. Minő halálos dermedtségben talált bennünket. Alig ismertük egymást a hazában. De a költők és a tudósok előjöttek a vak homályból s élénkbe állították a győző és diadalmas Magyarországot, a multnak lehanyatlott Magyarországát. És megvirradt és lelkünkben ujjongva tört ki a hitnek és bizalomnak szózata: ilyen mult után új élet vár ránk. A költők, tudósok és művészek lángoló lelkü csapatai után jöttek a politikusok, államférfiak, a nagy izgatók és nagy cselekvők s újjá született Magyarország az önbizalom jelében.

Ilyen megifjodott önbizalomra, ilyen fölfrissült erőre valóban szükségünk is van. Míg mi váltig hirdetjük az igazságunkat, hogy jövő vár reánk, a történet megnyitotta előttünk kapuját, csak be kell rajta lépnünk s összefogott erővel haladni előre; s a míg mi váltig hirdetjük, hogy sem gyöngék, sem érdemetlenek a jövőre nem vagyunk: addig fájdalommal kell látnunk, hogy minden zugból és minden csillogó teremből az elesüggedtek száraz tekintete s a lemondók és összeomlók könnyes arca néz ránk. Minden oldalról, a közvélemény minden rétegéből, pártkülömbőség nélkül hangzik föl a jajszó: a magyar közszellem elernyed, a nemzet apatiába sülyedt. Keservesen érezzük, hogy a jajveszélők nem ok nélkül jajgatnak.

A nemzetnek annyit predikáltak az erő bizalmatlanjai s a pesszimizmus hitetlenjei a reménytelenséget, nem esoda, ha elkábul tőle. De ebből föl lehet s föl is kell rázni s ez a mi feladatunk.

A hosszú szunnyadás kórságot jelent s borulat felhője ha soká gyűl: fellegeső lehet belőle. A bajt megelőzni és elhárítani, főként ha nemzeti bajról van szó, elsőrendű kötelesség, még ha az izgatás trombitáját kell is harsogtatni.

De hiszen az utalás a multa — vethetnék ellenünk — a mult glorifikációja, ez nem lehet egyéb, mint hátrálás, mint visszaesés, ez a reakció, a mely a mult intézményeiért rajong, ezeket óhajtja újból visszaállítani, a teljesen át alakult jelennek, az újabb kor vívmánya

TOLNAI DÁNIEL

Debrecen, Piac-utca 49. szám
o a főpostával szemben, o

ajánlja legnagyobb választéku raktárát férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Legjobb minőség.

Olcsó árak.

inak romjain. Ilyen ellenvetéssel már találkozunk is. De mi fölemelt fővel s azzal az őszinteséggel, a melyet nagy dologban lelkiismeretes ember nem mellőzhet, mondhatjuk: nem, ez a vád az imperiálizmust nem illetheti. Mi hirdettük s lelkünk szerint való igazságot hirdettük benne, hogy ama minden irányu rohamos fejlődése közepett a mely az újabb kor nemzeteit, szemünkeltára, magával ragadja: csak úgy állhatunk meg, ha mi is folyvást előre törünk, ha a társadalmi és állami élet minden terén ha az anyagi, erkölcsi és szellemi fejlődés minden mozzanatában, összes erőink nek minél hatalmasabb kifejesztésre törekszünk. A haladás pedig, a föltartoztathatatlan haladás valóban imperiálizmus testté vált igéje.

Igaz, hogy ez a haladás nem az általános humanizmus soha meg nem valószínűsíthető álmoképe.

Elismerjük, hogy ez a haladás nem a doktrinarizmuson fölépült s megkövesedett állapot felé vezet a nemzetet. De valljuk: ez a haladás azt az utat jelöli ki a nemzet számára, a melyen a reális élet követelményeiből s ezek tudomány kincstárából szerzendő fegyverekkel elérheti azt az egyetlen ideált, a miért nekünk élni méltó: a megtörhetetlen magyar nemzetet a hatalmas magyar államban.

Nem, a visszaesés, a reakció rémei nem azon az ösvényen ijesztgetnek, a melyen mi haladunk. Bátran kiáltjuk mi a magyar nemzetnek: erős vagy, csak határozott légy; jer, kövess bennünket, s a haladás utján, melyen mi vezetünk, el fogod élni a magyarság biztos és megvívhatatlan várát! A jövőre mutatunk. Es ha mégis a multra is irányítjuk figyelmedet, nem azért tesszük, hogy azt a multat ébresszük új életre s visszavarázsoljuk letűnt intézményeit; ha nem mert keressük a magyar nemzeti géniuszoknak századokon át történt megnyilatkozásaiban ezt: mit tegyünk és mit mellőzzünk, nem csupán azért, hogy magyarok maradhassunk, mint voltunk

eddig, hanem hogy nemzet és állami nagyság és hatalom célja felé.

E pontnál értünk fejtegetésünk fordulójára.

Egy kitűnő magyar elme nem rég megjelent nagyszabású munkájában eként szól a magyar géniuszról, a miként a honfoglalás óta mindenkor nyilvánult:

„Ha a szabadságnak termékeny elve volt a magyar állami élet tengelyének déli sarkpontja; az erőteljes állami hatalom, az impérium megacélozó tényezője volt a másik. E kérdés ex pozójánál szinte utalni kell a magyar fajnak tulajdonaira, erőnyeire. A mint a szabadságnak szeretete átment a magyar nemzet húsába és vérébe, éppen úgy volt benne a tömörülésnek, az egymáshoz való simulásnak és csatlakozásnak érzete, annak a szuverén tekintetnek beismerése, hogy a nemzetnek, ha élni és megmaradni akar, különösen számának csekély voltánál fogva, fegyelemre, szerves összefoglalásra, minden erőnek egy kézben való összpontosításra van szüksége“.

Igaz. Ugy van: a magyar nemzet mindenkor kitűnő fellengős szabadságszeretete által. A lelke volt a szabadság — a maga számára. De viszont igaz az is, hogy első megjelenése óta Európában az impérium megacélozó ereje s szuverén megismerése volt a magyar nép legkiválóbb tulajdonsága, mely szerint minden erőnek egy kézben való összpontosításra van szükség.

Valahányszor fényesen, hatalmasan jelenik meg a magyar nemzet a többi nemzet sorában: mindannyiszor annak, a mit mi imperialisztikus érzületnek nevezhetünk, erősebb lüktetését érezhetjük. Es megfordítva: az elernyedés, az elsatnyulás korszakaiban megéssappan a tömörülésnek, az egymáshoz való simulásnak és csatlakozásnak érzete s nem működik tovább az impérium megacélozó tényezője.

Ezt tanítja a történelem. Es e tanúságtétel arra vall, hogy a magyar nemzeti géniusz mintegy egybeforrott az államiság eszméjével s hogy nemzetünkben az egységes állami szervezet, az erővel teljesen nyilvánuló állami hatalom

szükségességének érzete oly mély gyökeret vert, mint talán egyetlen más népénél sem. Dinasztikus érzésünk forrása is egyedül a népünk lelkületébe kitörülhetetlenül bevesződött államiság fogalma. Nálunk a dinasztikus érzés nem a felsőbb osztályoknak tradícióján alapuló s udvari kegyet hajhászó tömjénezése s nem is az alsóbb néprétegeknek egy régen letűnt korból átszármazott meghunyászkodó lojalitása.

Mi a magyar királyban s így a magyar dinasztiaiban is a magyar államnak külső megtestesülését látjuk. S mert egész lényünknek legfőbb ideálja a magyar nemzeti állam: ezért viseltetünk a szimbóluma, a dinasztia iránt is erősebb, mélyebb és igazabb érzéssel, mint más nemzetek.

Es ha annyi századon át a magyar nemzet nagysága és hatalma népünknek mindenkor a magyar államiság eszméjének irányá ol, ebből a fölfogásból nyerte a taszító erőt; ha, — mondjuk — így volt ez ezer év óta mindig: nem kell e ennek ezentul is így lenni, hogy ismét tiszteltnek lássuk a magyart? Egy nemzet életének évszázadokon át következetesen nyilvánult nagy igazságai ép úgy nem esnek változás alá, mint a fizikai világ igazságai. Erős kézben, a céltudatosság hódító erejével összetartott magyarság, vezetve a nemzeti ideál irányában, ime ez a magyar államiság föföltétele.

A IV-ik katolikus nagygyűlés.

Távirati tudósítás.

Budapest okt. 21

A negyedik országos katolikus nagygyűlésnek ma délelőtt volt a harmadik nyilvános ülése a Vigadó nagytermében. Az ülést 9 órakor szent mise előzte meg, melynek végeztével a hívek a Vigadóba vonultak, a hol 10 órakor nyitotta meg az ülést Zichy János gróf, a nagygyűlés elnöke.

Mindenekelőtt bemutaták a beérkezett üdvözlő leveleket és táviratokat,

A csere.

Irta: Kövér Ilma.

A legfeketébb hálátlanság lett volna a Buza János részéről, ha a sorsa ellen ágaskodik. Nem is tette nagy időközön át. Mindene meg volt, amit a teste, lelke megkívánt. Szükséget nem látott. Volt derék, jó felesége meg két életerős gyermek.

Aztán egyszer mégis belefészelt a szívébe az elégedetlenség.

Attól fogvást került az bele, miótától Karapy uraság, akinek a birtokán, kasznár minőségben szolgált, visszaérkezett külső országból, ahol eddig élt a családjával.

Megnyílt a kastély és véle együtt a környék elé tárult az a sok fényes fölöleg, amiben az efféle módos ur daskálkodik.

— Ej, kutyát ét az ilyen élet! Csattogott ki belőle időnként az elégedetlenség. Egyiknek öl számra hordja a legjava ajándékát a sors, a másikkal pedig nehez munka verejtékével kell megszorgálni még a legszükségesebbet is.

— Hidd el apja, csititgatta a jámbor párja, vannak nálunk még sokkal szegényebb emberek is.

— Azért nincs igazság a földi javak kiosztásában. Ha Uristen volnék.

másként rendeztem volna be a világot.

— Ne vétkezz; ne avatkozz annak legbölcsebbnek a dolgába! intette az is tenféld Magda asszony.

A kasznár erre csak a foga közt morzsolta el valamit.

De azért nap nap mellett kiöntött egy jó adagot a keserűségből.

— Megint elhullt egy tinóm, hát van-e még ilyen szerencsétlen ember a világon? Ezer menykő, hát miért nem lehetek én odafönt a kastélyban és ő az én helyemben!

Epen befogták a diszes üveges hintót.

A városba ment a nagyságos ur. Ugy mondják a doktorért, mert beteg a nagyobbik fia.

— Hej te, hallod-e! kiáltott a kis szobájukban dühöngő Buza János; add ide azt a fényes fogatot, add ide azt a kastélyodat és vedd érte a mi szegény süngiket. Elég volt már neked a jó módból. Cseréljünk.

— Eszeden vagy édes uram? fékezte Magda; aztán kikiáltott a kis udvaron: ne garázdálkodjtok, gyerekek! Szörnyű, hogy milyen vásott ez a két fiu.

— Hát miért nem fogadunk melőljük olyan tudós urfit, mint az uraság aki nevelésre kapatná?

— Mert nincs benne módunk, lelkem.

— Hisz ez az, a nagy igaztalanság!

Es karján irigységgel követte a a könnyen gördülő hintót, a melyem az uraság rohogott a székvárosba doktorért.

— Egy lovának a kantarából három tinót is vehetnének! dünyögött az elégedetlen ember.

Belevette magát az ablaknak háttal álló karosszékbe és fejét az asztalra fektetett karjára nyugtatva soká zserőtlődött úgy befelé.

Megnyílt a kis ajtó.

A Karapy uraság lépett be.

Csak ketten voltak a szobában: a kasznár meg az uraság.

— Mindig irigy szemmel nézegetsz felém, én meg ti felétek. Mondok egyet, Buza János: cseréljünk sorsot. Költöztetek át a kastélyba, én meg itt húzom meg magam enyémekkel a ti portálkon!

Na hát ekkora bolond se járt még szabadon. Es csak Buza János lenne még nála is is nagyobb bolond, ha nem megy bele a cserébe.

Ugy ment a dolog, olyan egy-kettőre, akár a tündérmesékben. Még félig se járta meg napi utját az a legfénye

Dospoly János utódánál

figyelmébe ajánljuk a közönségnek, hogy a Dospoly János áruhazából, valamint a Palyi István üzletéből átvett arukat, u. m.: férfi-, női fehérneműket, nyakkendőket gyári áron alul arusítjuk.

női ruha szövet, selyem karán és velez áruk, téli, nagy és kis kendők, pamut és cérna vásznak, továbbá férfi, női és gyermek (gyapju) alsó ruhák a legkitűnőbb minőségben kaphatók. Különösen

köztük Majláth gróf erdélyi r. kath. püspökét és Desseffy Sándor gróf csanádi püspökét,

Ezután megkezdődtek az előadások. Az első szónok Demeczky Mihály dr., a Ferencz József nevelő intézet kormányzója volt, a ki a katolikus nevelés és oktatás ügyéről tartott előadást. Bevezető beszédében dicsőítette Zichy János grófot, s felhívta őt, hogy álljon a magyar kultúra élére, s valósítsa meg a katolikusok álmait, teremtsen meg a keresztény magyar kultúrát. De hogy ez valóra válhasson, gyökeresen meg kellene változtatni a kultúra intézményeit, az iskolákat, a nevelést, az oktatást. A gyermekeket csecsemőkoruktól fogva kell arra nevelni, hogy hinni és imádkozni tudjanak. E keresztény szellemnek át kell vonulnia a kisdóvótul kezdve egészen a legfelsőbb iskoláig.

Kéri a püspöki kart, törekedjék arra, hogy a szerzetes iskolák régi fénye ismét felragyogjon, s gátolja meg azt, hogy a szerzetesi fogadalmat szegők általami iskolákban nyerjenek alkalmazást. Sürgeti ezenkívül a vallásoktatás intenzívebb fejlesztését. Majd kárhóztatja az egyetemen történt kereszt tördeléseket.

A beszédet nagy tetszéssel és zajos tapsal fogadták.

Utána Simonyi Semadam Sándor dr. orsz. képviselő tartott előadást a párbajellenes mozgalomról. Természetesen érinti a párbajt, s helyesli a párbaj ellenes mozgalom törekvéseit.

Az utolsó szónok Wolafka Nándor dr. püspök volt, aki a katolikusok feladatairól szólott a szocializmussal szemben. Előadását rendkívül nagy tetszéssel fogadták.

Ezzel a délelőtti ülés véget is ért, Déli 1 órakor volt a katolikus nagygyűlés disztrakomája a Vigadó éttermeiben.

Délután ismét a szakosztályok ülészek, este 6 órakor pedig diszgyűlését tartotta az országos katolikus ifjúság a katolikus kör disztermében.

Városunk tanügyi bajai.

Okt. 22.

Két nagy hibája van városunk nép oktatásának: egyik az iskoláztatás hiánya, másik a rendetlen iskolalátogatás.

Hála derék közművelődési tanácsosunk ügybuzgóságának, előbbi ellen a tegnapi nappal megindult a mozgalom. Oláh Károly, a kinek még alig egy éves működéséhez ezen a téren oly szép eredmények fűződnek, mint a debreceni si ketnéma iskola, az ondódi községi iskola, a református és róm. kath. egyházak ujonnan épült népiskolái, tegnap tanácskozára hívta össze valamennyi felekezet iskolaszékielnökeit és összes tanerőit, hogy megbeszélje velük a módozatokat, melyekkel az iskoláztatás eddigi bajain eredményesen segíteni lehetne.

Ezek a bajok valóban kiáltók is voltak már! Nemesak városunk határában, a tanyákon, de itt a város területén is száz meg száz gyermek nőtt fel anélkül, hogy az iskolát belülről látta volna. Sok korlátolt gondolkozású szülő még mindig nem látta be az iskoláztatás áldásos voltát, csak gánésoskodást látott abban, mely elől, ha csak tehette kitért; a hatóság pedig oly lanyván és oly közönyösen vette a kötelező iskoláztatásról szóló 1368. 38 t. c. és az 1876. 28. t. c. végrehajtását, hogy a mit e tekintetben tett, az nem sokkal több a semminél.

Ennek a mucsai állapotnak immár vége. Mostantól fogva már nem a szülők kénye kedvétől függ, akarja-e gyermekeit iskolába küldeni, vagy nem. — Azok a módozatok, melyeket városunk iskolai előjárói tegnap együttesen megállapítottak, mindenbizonyal azt fogják eredményezni, hogy az általános iskoláztatás terén most már nálunk is kedvezőbb viszonyok fognak bekövetkezni.

De a tegnapi nappal városunk tanügyi bajainak csak egyik része lett orvosolva. Kár hogy a másik: a rendetlen iskolalátogatás is szóba nem került!

Eppen mikor a gyűlésre mentünk,

Pedig még aztán kétségbeesett zokogással ordította:

— Jaj, de megcsalódtam a cserén! Jaj, de boldog voltam és jaj de boldog talanná lettem!... Kínese kért odaadtam a boldogságomat, jaj, de megcsalódtam!

*

— Miért sir, édes apjukom? ébredjen föl!

Buza János fölnyitotta szemét. Mellette állt az augsyalarcu, aranyszivű felesége, az ő örök vidám mosolylyával. Ő maga benne ült a bőr karosszékben. A nyitott ajtó előtt a két fia hancurozott. Úgy ki volt pirulva mind a kettő, mint a pünkösdi rózsza.

— Mit álmodtál, édes apja?

— Hát álom volt?

Magda asszony odaszólt a két viháncoló fiúhoz.

— Ne lárnozatok, gyerekek! most mondta a hetes, hogy haldoklik az uraságék kis betege.

Buza János lassanként eszmélt föl. Magához ölelte az ő jó feleségét. Hálaadó tekintettel nézett az ég felé meg a két egészséges porontyára.

— Hát bizony nem cserélnék én azokkal oda át! De szegény is némely gazdag ember...

akkor ujságolta egyik tanítónő, hogy 73 tanítványa közül 32 hiányzott; pedig tegnap 4 fok volt a hőmérséklet, mi lesz majd a télen 15 vagy 18 fog hidegben. Ez a mi iskolalátogatásunk kicsinyített képe!

Törvényhozásunk ezelőtt harmincöt évvel meghozta azokat a büntető §§okat, a melyekkel a rendes iskolalátogatásokat a hatóságoknak szorgalmazni szigorú kötelességük. Hogy nálunk ezek a paragrafusok mennyire lettek végrehajtva, a fennebb elbeszélte eset mutatja.

Hibásak iskolafentartó közegeink, melyek a mulasztási iverket nem teszik át rendszeresen a hatóságokhoz, de éppen úgy hibás közigazgatásunk, mely az időközönként mégis kézhez vett mulasztásokat csak úgyahogy, vagy sehogysem fenyitette meg.

Kétséget nem szenved, hogy ezek az állapotok tarthatatlanok. Elmúlt már az az idő, mikor a tudatlanságot a boldogság feltételének tartották, úgy hogy maguk a királyok is kardjuk markolatába vésvé hordozták nevüket, mivel leírni nem tudták. Ma már az emberiség ellen elkövetett merénylet számba megy az ilyen állapot; mert erős hitünk, hogy az a szülő, a melyik írni és olvasni megtanítatja gyermekét, többet ad ezzel neki, mintha egy tanyát hagyna magán után reája.

Nálunk pedig, e fajmagyar metropolisban nemesak az emberiség, de nemzetünk ellen elkövetett vétek továbbra is tünni, hogy egyesek hibájából ezrek és ezrek nőjenek fel, ma a huszadik század hajnalán, a műveltség alfabétája nélkül.

Mi hisszük, hogy derék közművelődési tanácsosunknak ez sem kerülte ki figyelmét. Módozat fog találni reá, hogy az idevonatkozó törvények szigorú végrehajtásával a baj orvosolva legyen s az iskolalátogatás terén is végre valahára rózsásabb állapotok következzenek be. Ne feszélyezzék őt sem a hatóságok, sem a felekezetek eddig rosszul használt jogai. Elvégre is városunk népoktatását tulajdonképpen nem az egyházak, hanem Debrecen szab. kir. város látja el. Ő adja tantermeit, viseli személyi és dologi kiadásait, ezek révén talán csak formálhat magának annyi jogot, hogy az iskoláztatásról szóló országos törvényeket végrehajthassa?!

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Okt. 22. csütörtök *Casanova* daljáték bérlet.

Okt. 23. pénteken *Casanova* daljáték B bérlet.

Okt. 24. szombat *Casanova* daljáték C bérlet

Okt. 25. vasárnap délután *Mária bátyja* népszinmű, este *Patyolat kisasszony* szinmű. Először

— (**Hamlet**) Shakspeare nagy eszméi a most folyó színházi évadban tegnap hangzottak először a debreceni deszkák ról. A mostanában a színház iránt bizonyos közönyt mutató közönség mintha önmaga iránti kötelességének tartotta volna, csaknem teljesen megtöltötte a nézőteret. Mintha kifejezést akart volna adni a sok kongó üresség után annak, hogy a debreceni közönség nem annyira a velőtlen kacagtató modern, mint inkább a nemesül tanítva gyönyörködtető klasz szikus dolgot szereti. Az előadásról általában nem sok jót mondhatunk. Sok volt az olyan apró cseprő baklövés, a mi azt mutatta, hogy a csinészek csupán kö

sebbik golyóbis odafenn és Buza János családjával egyetemben elfoglalta a kastélyt.

A kasznár szinte hüledezett a gyönyörűségtől: hogy hajlongott előtte a sok cifra szolgálta.

Drágá kontösöket hoztak számukra. Az asztal csak úgy görnyedezett a sok finom eledel alatt.

Másnap a reggelinél diszes pongyolában ült mellette a felesége, s remek bársony zekészekben a kis fia.

A boldogságtól kezdetben nem vette észre, a mi pár nap múltán a szemébe tünt, hogy az ő örök vidám felesége most olyan szótlan, szomorú. A két kis fián is megakadt a tekintete; olyan volt az ábrázatuk, mint a fehérített vászon.

Nem is a Magda formája volt az az asszony, de a Karapy nagyságos asszonyé, akinek mindig olyan az ábrázata mint a falon függő festett kép. A két gyermek is mása volt az uraság esene vész fiának.

Eleinte csak hitette magát Buza János, hogy ő azért mégis jó cserét tett. De hova hamarabb könnye esordult a cserén.

Mindenkép titkolni akarta, de végre kitört belőle, ami a szívet folyto-gatta.

— Jaj, de szerencsétlen vagyok!

telességből, de minden kedv, lelkesedés nélkül játszottak. A rendezés sem volt méltó a darabhoz. A sirásónak Hamlet adott vissza egy koponyát, hogy arról a vén bölcs szavallhasson, mert különben a kezefejét pofozhatta volna a jó öreg. A Hamlet királyfi kardja pedig olyan rozsdás volt, a miért bakáinkat egy hétig kurta vasra vernék.

A habozó királyfi szerepét Klenovits játszotta nagy igyekezettel, odaadással és szép sikerrel, Menszáros mint Ophelia ismét többször tapsra ragadta a közönséget. Csiki, Ebergényiné és Krémer érdemlik még meg az elismerésünket.

P. E.

H I R E K.

N a p l o.

Leomuseum nyitva minden vasárnap és ünnepek Nőegyleti szövő ipar tanműhely nyitva — vasárnap kivételével — mindennap délelőtt 7—12-ig és délután 2—6-ig.

Okt. 22. A városi jogügyi biz. ülése 3 órákor.
Okt. 22. Óvónők gyűlése 2 órákor a városházán — Az új önszegélyző egyesület alakuló közgyűlése a Bikában este 8 órákor.
Szt. László dalárda estélye a Bikában órákor.

Okt. 25. Csokonai házában emléktábla leleplezése — Színész ny. ugdij egyesület közgyűlése 10 órákor.

Iskolaszéki elnökök gyűlése.

— okt. 22.

Tegnap délután 3 órákor Oláh Károly elnökle alatt a városháza nagyteremben a tankötelesek összeírásának a miniszteri rendelkezések értelmében való rendezése tárgyában városunk iskola székének elnökei a tanítók és tanítónők gyűlést tartottak.

Az ülésen jelen voltak az elnökön kívül Kovács József polgármester, Molnár Kálmán a róm. kath. iskolaszék helyettes elnöke az összes tanítók és tanítónőkkel, dr. Popper Mór az izr. statusquó hitközség elnöke az összes tanítók és tanítónőkkel, Péterfi Benő az orthodox izr. hitközségi iskolaszék elnöke az összes tanítók és tanítónőkkel.

A gör. kath. iskolaszéket Hessa Ferenc gör. kath. tanító képviselte, míg az ág. ev. és a nagy ev. ref. egyház egyáltalában senkivel sem képviseltette magát.

Elnök az utóbbiakra csaknem egy óra hosszáig várakozott eredménytelenül s végül is rövid üdvözlés után a gyűlést megnyitotta.

A gyűlés tárgya volt a közoktatásügyi miniszternek 1902. évi 4120. számú elnöki szabályrendeletének megbeszélése és annak végrehajtása fölötti intézkedés.

E rendelkezés részletes intézkedéseket tesz arra, hogy a községek által évenként összeírott gyermekek iskolába járása szigorúan végrehajtsák, s ott, hol e létszám a felekezetek szerinti iskoláztatás elve alapján a különböző felekezetek iskoláiba megoszlik, az összes tanítók köteles gyermekek iskolába járása szigorúan ellenőriztessék, illetve iskolába járásuk végrehajtsák.

A gyűlés tehát szabályozta azt, hogy a tanköteleseknek a város által összeírt névjegyzékéből miként szerzik meg az egyes felekezetek a tankötelesek szám arányát s azok iskolába járását mi módon fogják ellenőriztetni az iskolai felvé-

teli naplónak a hatósági összeírással való egybehasonlítása után.

Elhatározták tehát egyhangulag, — hogy ezentúl a város által eszközölt összeírásai jegyzékéből minden felekezet írassa ki közegei által tanköteleseit — saját maga.

E célból az összeírásai jegyzéket a legcsekélyebb számarányu s így először az ág. ev., utána a görög kath. felekezet kapja ki felhasználásul 3—3 napra. Utánuk sorban a róm. kath. és izr. 8—8 napra, végül az ev. ref. iskolaszék 14 napra.

A jegyzék mindenkor a városi közoktatásügyi tanácsos által közvetítették egyik felekezeti iskolaszéktől a másikhoz s így a jegyzék felhasználás után mindenkor a nevezett tanácsi ügyosztályhoz az iskolaszékek által visszaadandó.

Az ehhez szükséges nyomtatvány sorozatát a tanácsi ügyosztály állapítja meg.

A tankötelesek iskolába járásának szigorú ellenőrzése céljából a munkálat során a következő elvek állapítottak meg:

I. Az iskolaszékek a tanácsossal mindenkor közölni fogják azon tankötelesek névsorát, kik bár összeíratnak, de iskolába még sem járnak.

II. Közlik azok névsorát is, kik a városi összeírásba benn nem foglaltatnak, de iskolába járnak.

III. Azokat, kik mint más vallásuk valamely más felekezet iskoláiba járnak.

IV. Végül azokat, kik nem debreceni illetőségűek, de itt iskolába járnak.

Felhívja továbbá a városi hatóság az összes középiskolák igazgatóit és nevelőintézetek vezetőit, hogy az intézeteikbe járó 6—15 éves gyermekek névsorát velük az általános tanítási kötelezettség ellenőrizhetése céljából közöljék.

Bekívánja végül majd a tanács az iskolaköteles és alkalmazásban levő, vagy ama jelentkező iparos és kereskedő tanuló névsorát is, a 15 éves korig bezárólag, az iparhatóságoktól.

A 3—5 éves gyermekek a fenti eljárás alól mint óvó kötelesek kivételnek. Azok összeírásának és iskolába járásának ellenőrzési módját a közoktatásügyi tanácsos az óvó és menház vezetőnökkel e hónap 24 én tartandó gyűlésben fogja szabályozni.

Megjegyezzük, hogy e nagy munka végrehajtására a miniszter, ha erre tanítók használtatnának fel, szünnapokat is engedélyez.

Végül érdemes azt is megemlítenünk hogy a mennyiben e nagyszabású munka december hónap közepéig elkészül, aligha nem Debrecen lesz az első város az országban, hol a miniszter ezen rendelkezése a népoktatás érdekében a legjobban és legpontosabban legelőször lesz végre hajtván.

Ezzel a nagyfontosságú tanügyi gyűlés esti fél 6 órákor véget is ért.

* **A debreceni diákok Szegeden.** Tegnap reggel 8 órákor indult el a főiskola hallgatóiból álló lelkes csapat Szegedre, hogy ott megkoszorúzták Kossuth Lajos szobrát. Az ifjak fél 8 órákor gyülekeztek a főiskola udvarán, az egész tanárikar jelenlétében. Indulás előtt elénekelték az ifjuság a Himnuszt, melynek elhangzása után dr. Csiky Lajos akadémiai dékán beszédet tartott, a melyben kitérőtársa buzdította a hosszú utra induló diákokat. Harsányi Pál főiskolai szenior az ifjuság nevében megköszönte a lelkes szavakat és a menet elindult. A hatalmas babér koszorút 4 diák vállon vitte.

A koszorun levő három szalag felírása a következő: I. Kossuth apánknak, II. Debrecen város polgársága, III. A debreceni főiskola diáksága. A diákok, amint már megirtuk, vasárnap fognak Szegedre érni és csak a jövő héten jönnek vissza. Tegnap délután itthon is volt lelkes tüntetés. A tanítóképezdészek koszorúzták meg a Szabadság szobrot. A szobornál Ormós Gábor IV. éves tanítóképezdész beszélt. A koszoru szalagján a következő föl irás van: Hazáért — Szabadságért. A megkoszorúzás után élénkeltek a Himnuszt, amelynek végeztével az ifjuság széteszlott.

* **Tanácsülés.** A város tanácsa ma délelőtt 9 órától délig Kovács József polgármester elnökle alatt rendes tanácsulést tart. Az ülésben a tanács a folyó ügyeket fogja elintézni.

* **A világitási bizottság ülése.** A városi világitási bizottság ma délután 3 órákor a légszeszgyár helyiségében Körner Adolf v. tanácsos elnökle alatt ülést tart. Az ülésben a bizottság a folyó ügyeket fogja elintézni.

A gazdasági tanintézetből. A m. kir. gazdasági tanintézet hallgatóinak kebelében fentálló segélyegylet e hónap 19 én tartotta Juhász Árpád tanár védnöksége alatt, alakuló közgyűlést, melyen a tiszttakar a jelen tanévre a következőleg alakult meg: Elnök Sommerfeld Arthur III. é. h., alelnök Báthy László II. éves h., pénztáros Szegedy Gábor III. é. h. hallg., jegyző Halasy István II. é. h. Bizottsági tagok: Besz Gábor, Csont Ernő, Glósz Sándor, Batta Béla, Fleischer János, Jakabfy Vilmos, Ellenőrök Bolla Pál és Horváth István.

A m. kir. gazdasági tanintézet tanári testülete és hallgatói is kegyelettel ünnepelték meg Deák Ferenc születésének 100-dik évfordulóját, mely alkalommal a következő műsorral tartott nagy szabású ünnepélyt a gazd. tanintézet: 1. Himnusz, eladta a hallgatók ének-kara. 2. Deák Ferenc életrajza, irta és felolvasta Sommerfeld Arthur. 3. Deák Ferenc emlékezete, irta Tóth Kálmán, szavalt Halasy István. 4. Deák Ferenc kor és jellemrajza, ünnepi beszéd, tartotta Ormándy János tanár. 5. Szózat, eladta a hallgatók ének-kara.

* **Halálos szerencsétlenség.** Pányok Károly gr. dégenfeld teri pékmeister d. u. kocsin ment Seres honvéd laktanyai katonához, a kivel szerződést kötött. Ennek megtörténte után áldomást ittak, sőt a laktanya udvarán várakozó kocsist is el látták inni valóval. Így töltötték az időt d. u. 3 órától este fél 9 ig, amikor hazafele indultak. A kocsiba fogott ló utközben megbokrosodott, a kocsit felborult, a bennülők kiestek belőle, köztük Pányok Mihály oly szerencsétlenül, hogy agyvéló rázkódást kapott és mire a kórházba szállították meghalt. Möldner fodrászmeisternek, ki szintén a kocsin ült és a kocsinak kisebb horzsolásokon kívül nem történt bajuk.

* **Ongyilkossági kísérlet.** Nagy Imre Árpád tér 5. szám alatti lakos fogadott leánya tegnap a sestakert mellett forgó pisztolylyal magára lött. A leány súlyos sérülést ejtett ugyan magán, de felgyógyulását az orvosok mégis remélik. A viruló szép leány elkeseredett tettének okát a rendőri kihallgatáskor nem akarta bevallani.

* **Szociálisták gyűlése.** Vármegyénk területén e hónap 25 én délután két helyre is kértek a szociálisták a központi járás főszozolgabírójától engedélyt

gyűlésük megtartására. Vámos Pécsre Ármos Bálint, míg Csegére Tóth Lajos ottani szocialista vezérek kéri elvtársaik nevében a gyűlésezési hatósági engedélyt. A gyűlésen mint halljuk a pártnak fővárosi központjából is lesznek jelen kívül döttek. A gyűlésen a munkás osztálynak a tőkéshez való társadalmi viszonyáról, a munkások társadalmi helyzetének javításáról, az általános szavazati jog kivívásáról fognak megbeszélést tartani. A hatóság mindkét gyűlésnek megtartását megengedte.

* **Árva gyermekek felruházása.** Téli küszöbén a város tanácsa minden évben 51 árva gyermeket lát el meleg ruhával és eszímával. A város e jótékonyágát egy emberbaráti alapítvány évenkénti kamataiból gyakorolja. Az alapítványt e nemes célra néhai Kövesdi János tette le, melynek ez évi kamataiból e hónap 20. ruházott fel az arra kiküldött bizottság Medgyessy Lajos v. közgyám elnöklete alatt 25 fiú és 25 leány árva gyermeket. A jótékonyág gyakorlása után szokás szerint hálaadásul a gyermekeket a templomba vitték el, hogy ott egy egy rövid imát mondjanak el haláljuk jeléül.

* **Lövés a vonaton.** A Hajdu Hadház felé tegnapelőtt reggel 8 órakor elindult vonaton utazott Karap Sándor vármegegyei hajdu is, ki hadházi ember és haza felé tartott. Ő mint szemtanú beszéli, hogy a Józsakerten túl a robogó vonatra eddig ismeretlen tettes valószínűleg forgó pisztolyból rálőtt. Az egy szem golyó az egyik III ad osztályú kocsit ablakát áttörtte s a bent ülő utasok közül az egyik előtte ismeretlen embernek orrát keresztül furta. Ha jduhadház állomáson az állomásfőnökség az esetről jegyzőkönyvet vettek föl, mi miatt a vonat fél órát késést is. A hatóságok a vonatra lövöldöző tettest erőlyesen nyomozzák.

* **Elfogott ékszerablók.** Hirt adtunk arról a nagy ékszerablásról, amely a napokban Szegeden történt. A vakmerő tettesek felhasználva azt a hazafias mozgalmat, amely mostanában a Klauzál téren levő Kossuth szoborhoz annyiakat vonz, a sokadalomban elvegyülve, kinyitották Plósz Alajos ékszerész kirakatát és azt kirabolták. Zsákmányuknak azonban nem sokáig örülhettek, mert a rendőrség hamarosan elfogta őket. Herceg Gábor h. szoboszlói, foglalkozás nélküli udvaros és Torma Ferenc nevű cimborája személyében. Herceg úgy adja elő a rablást, hogy a bolti szolgálta csak be hajtotta a kirakat ablaktábláját, amíg a közelben fiával beszélgetett, gyorsan be nyult a kirakatba és egy kazettát kiragadott, amelylyel egy közeli utcába osztonva tartalmán megosztottak. Ezután nyugodtan beültek a színházba és vigan szórakoztak a „Drótostót” előadásán. Előadás után sorba járták a koreszmákat, minek folytán pénzüik elfogyott. Herceg elhatározta, hogy néhány gyűrűt elvisz a zálogházba, azonban egy detektív letartoztatta, amikor büntársát is kivallotta.

* **A siketnémák javára.** A siketnémákat gyámolító debreceni egyesület részére újra a következő, hálás köszönettel vett adományok érkeztek: Csanak József nagykereskedő a neki tanudij fejében meg szavazott 10 korona, Simonffy István ügyvéd 4 K., a csapó utcai leányiskola II. osztálya gyűjtése 291, a kabai ev. ref. egyház gyűjtése 16'90. dr. Legányi Gyula 5, a Kispipa asztaltársaság (gróf Degenfeld tér) alapító tagsági díját 50 koronával váltotta meg, Püspökladány községétől 12'20 korona. — Füleky Pál egyesületi pénztáros.

* **A király rokona uszorások karmai közt.** Berlinben tegnap kezdődött meg egy hirhéd uszorásnak, Rosenstiel Ernő ügynöknek a bünpöre, aki egész sereg uszorással fosztogatta a főrangú fiatal embereket. A megkoppasztott mágánások közt van az ifjú gróf Larisch Mönlich Ferenc, akinek atyja már egyszer fizetett az uszorásoknak rengeteg összeget, most pedig Rosenstiel és társai Amerikában 200,000 márkát próbálnak a grófnak, aki a váltókat hamisáknak mondotta. A hirhéd uszorás szerint gróf Larisch Mönlich Ferenc akkor írta alá a 200,000 márkás váltót, amikor dúsgazdag menyasszonyt keresett Rosenstiel közvetítésével s azóta Amerikában nőül is vette egy milliomosnak a leányát. A törvény szék ki fogja hallgatni Larisch Mönlich Ferenc grófot is, a ki Ferenc József királylyal rokonságban áll.

* **Uj magyar lap fiumében.** A magyar szellem terjedését jelenti Fiumében az, hogy uj magyar lap indult meg ott. Az uj lap, Fiumei Szemle cím alatt jelenik meg és felelős szerkesztője Garádi (Gausz) Viktor, az ismert kitűnő magyar író. Az első három száma már megjelent és mindegyiknek érdekes tartalma a szerkesztés jelességét dicséri.

* **Sahara császárnéja.** Londonból írják, hogy Lebaudy Jakab, Sahara császára, már dinasztia alapításon töri a fejét. Szíve választotta egy Párisban jól ismert csodaszép chaussonette, Augustine Delierre, aki már a honfoglaló expedició alkalmával is követni akarta felsőges jó vendő férjét. Southamptonból akart elutazni egy Las Palmasba induló hajón, de a kapitány nem akarta a hajóra engedni Fifit, a jóvendő császárné kedvence ölebé. Ezért Augustine császárné úgy megharagudott, hogy feledve az ő Jaka kabját és császárságát, visszazónázott Párisba. Most azonban ismét ott van a londoni Savoy szállóban a Sahara császára oldalán.

* **A király marsallbotja.** Annak a benső baráti köteléknek, mely ősz ural kodónkat VII. Edvárd angol királylyal összefűzi, újabb bizonyosága, mintegy látható jelvénye lesz az marsallbot, a melyet a brit hadsereg több marsalljelvényével a napokban fog ő Felsőge nek átnyújtani Methuen lord, VII. Edvárd megbízásából. Az angol király baráti ér zületének ez a kifejezése tudvalevőleg a közelmúlt napokban tett bécsi látogatás eredménye. Az angol hivatalos lap, a London Gazette ezelőtt egy héttel közölte ezt a kitüntetést; mely csak annál érdekesebb, hogy a külhatalmak eddigi rosszmegszokottságával szemben a hivatalos jelentés határozottan megkülönböz teti uralkodónknak osztrák császári és és magyar királyi jellegét. — Methuen lord e hó 16 án, pénteken kapott meg bizást VII. Edvárdtól, hogy a marsall jelvényekkel Bécsbe utazzék — és mint egy londoni távirat jelenti, a lord tegnap indult utnak; így tehát két napon belül a Burgba érkehetnek.

* **Tegyék ki a drót alá.** Piros képű, fekete szemű, gömbölyű menyecske járt tegnap délelőtt az anyakönyvi hivatalban.

— Mondják már az urak no, itt van a házassági hivatal?

— Itt ám, lelkem, mi dolga vele?

— Hát megkérném nagyon szépen a tekéntes urakat, tegyenek valamit az urammal, hogy hagyjon föl a szilajságával, mer' de biz isten ucsese, ott ha gyom.

— De hát mi a manót tehetünk

mink azzal a garázda emberrel, galambom?

— Tegyük ki a nevit a drót alá, hogy szégyenkezzen a cudarja...

* **Rövid hírek. Kellemetlen látogatók.** A temesvármegyei Vojteken két farkas tört be Gain Pával udvarába és ott két bárányt szóttéptek, maga Gain kénytelen volt előlük a padlásra menekülni. — Nagy beteg költő. Jean Richepsin, a híres francia költő romlott osztrigákat evett, minek következtében tifuzos láz tünetei között megbetegedett — *A gulyáshus Amerikában.* Nemzeti eledelünk nagy kedveltségnek örvend a new yorki és chicagói vendéglőben, csak éppen a magyarok nem kérnek belőle, mert a „Hungarian beef gullash” annyira különbözik a magyar gulyáshustól, akár a neveik, vagy még jobban. — *Szívós természetű hölgy.* Persze Amerikában, St. Louisban egy hölgy öngyilkossági szándékkal először ópium tinkturát ivott, azután kékgyálic oldatot, mikor pedig ez sem ártott, a két szert összekeverte és 500 gvufa fejével megfűszerezte de hiában! Persze, akinek az a végzete, hogy a bolondok házába kerüljön, azt háromféle méreg sem tudja elpusztítani.

x **A tifuz járvány ellen legbiztosabban óvakodhatunk, ha avasujfalusi Oroszlánvizet iszunk.** Orvosok bizonyítják, hogy az Oroszlán savanyuvíz minden bacillus tól menten tartja az emberi szervezetet. Az Oroszlánviz a legolcsóbb savanyuvíz. Egy üveg ára 6 kr. Kapható egyedül a Schwartz-féle dohánytőzsdében Piac-utca 29. a városházával szemben.

x **Kaiser Salamon Debrecen, Hatvan-utca 2. szám.** Részletfizetésre minden áremelés nélkül, évi lakással bíró hitelképes családoknak, ur, női divatárak, fehérművek, férfi, fiú és leányruhák, tükör és képek raktára.

* **Olvasóink figyelmébe ajánljuk, hogy színehagyott avagy elpiszkolódott ruhákat olcsó árak mellett Koncz Józsefnél festessék és tisztítsassák.** Főútlelet Batthányi u. 2. sz. a. Műhely vár u. 7. sz. zenede uorán.

x **Legmodernebb írógépen van.** Ügyvédi vagy kereskedői irodákba ajánlkozom! Cim: Írógép, Posta restante Helyben.

Az Arany Bika kávéházában ma este Rácz Károly zenekara ját szik.

A kiegyezési törvény válsága.

A legújabb események.

— okt. 22.

Budapesten teljes a felfordulás. Tegnap mint derűs égből a villámcsapás, oly hirtelen sújtott le az a hír, hogy a király felfogása ellentétben áll a nemzet jogaival és ő felsége még azt a valóban minimális jogot sem akarja elismerni, melyet a kilences bizottság megállapodásai a béke érdekében nagy ön megtagadással a szabadelvű párt katonai programjával egyhangulag kijelölt.

Mi fog ezek után történni? senki se tudja. A fővárosban teljes a zűrzavar. Általános az a nézet, hogy most már erőlyesen cselekedni kell.

A magyar nemzet ézt az eljárást

nem érdemelte meg. Ha élni akar, védelmezni kell magát!

A végzetes eseményekről a következő híradások számolnak be.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Ő felsége ma délelőtt fél 10 órakor Lukács László pénzügyminisztert fél óráig tartó magánkihallgatáson fogadta. Miután a pénzügyminiszter tegnap ő felségét informálta a szabadelvű párt kilences bizottságának felfogásáról, ő felsége közölte a pénzügyminiszterrel álláspontját és megbizta ezen álláspont képviselésével. Lukács László pénzügyminiszter ma este visszatér Budapestre. Gróf Khuen Héderváry miniszterelnök fél 1 órakor jelent meg kihallgatáson ő felsége előtt és ma este ugyancsak visszatér Budapestre.

Bécsből telegrafálják a Budapesti tudósítónak:

Ő felsége Lukács László pénzügyminisztert ma délelőtt magánkihallgatáson fogadta, a mely félórát tartott. Ez alkalommal ő felsége megismertette Lukács Lászlóval azt az álláspontot, a melyet a szabadelvű párt kilences bizottságának Lukács László által tegnap előterjesztett megállapodásaival szemben ő felsége elfogadja is megbizta Lukács László pénzügyminisztert ez álláspont képviselésével. A pénzügyminiszter e célból eddigi közvetítő szerepében még ma Budapestre visszatért.

Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnököt ő felsége ma déli fél egy órakor fogadja kihallgatáson.

Ellenzék és szabadelvűpárt.

Budapest, okt. 21. Budapesti politikai körökben nagy megdöbbenést keltett Lukács pénzügyminiszter mai kihallgatásának eredménye. Az ellenzéki pártok ebből azt magyarázzák, hogy Lukács békeközvetítése meghiúsult s ő felsége a kilences bizottság elaborátumát visszautasította. E felfogással szemben a szabadelvűpárt másként magyarázza a helyzetet. E szerint a király, áttanulmányozva az elaborátumot annak egyes pontjaira nézve, a hadsereg egységes vezetésének szempontjából, aggodalmi vannak, amiket Lukács közvetítő tárgyalásai kapcsán eloszlatni óhajt. Lukács miniszternek tehát most az a feladata, hogy ő felsége felfogását a szabadelvűpárttal, illetőleg a kilences bizottsággal közölje s hogy a bizottság ennek alapján szövegezze meg végleg az elaborátumot.

E helyütt jegyezzük meg azt is, hogy Lukács miniszter mai kihallgatásának eredménye hatással volt a budapesti tőzsdére is, ahol az árfolyamok 2 koronával estek.

Erre a távirati híradásra meg kell jegyeznünk, hogy a tudósító

aligha nem téved, vagy rosszul tolmácsolja a szabadelvűpárt felfogását. Mi lehetetlennek tartjuk, hogy a király rideg visszautasítását a szabadelvűpárt oly módon akarná magyaráztatni, mintha csupán egyes pontok módosításáról lenne szó. Azt hisszük minden józan ember most már világosan láthatja, hogy a magyar nemzet jogai és a korona felfogása közt áthidalhatatlan ürtávon és bajos feltenni a szabadelvűpárttól, hogy e fölé az ürt felé szemfényvesztésül csinált virágokat akarna szórni. A szabadelvűpárt a történetek után nem tehet egyebet: szembe kell szállnia Körber, Beck stb. urakkal és ki kell a királyt szabaditania a zöld tollasok hatalmából.

Budapest, okt. 21. A király Héderváryt Bécsben délután egy órakor fél óráig tartó kihallgatáson fogadta. Este 7 órakor Lukács és Héderváry Budapestre érkeztek. Pénteken ismét Bécsbe utaznak királyi kihallgatásra.

Bécs, okt. 21. Lukács kihallgatása fél óráig tartott. Miután Lukács tegnap megismertette a felséggel a szabadelvű párt kilences bizottságának katonai programját: a király röviden közölte Lukács csalattól eltérő felfogását és megbizta Lukácsot álláspontjának képviselésével.

Budapest, okt. 21. Politikai körökben nagy megdöbbenéssel fogadták a hirtelen végzetes fordulatot. Ezt a királyi döntést egyenlőnek tartják a kilences bizottság elvi megállapodásainak visszautasításával.

Budapest, okt. 21. A király még tegnap magához hívatta Goluchovskit Ennek tulajdonítják a szerencsétlen fordulatot, melynek beláthatatlan következményei lesznek.

Budapest, okt. 21. A függetlenségi pártiak a mai eseményekből azt következtetik, hogy a bécsi katonai körök el szeretnék ejteni a szabadelvűpártot, hogy helyébe konzervatív kormányzat kerüljön.

Rakovszky István, a néppárt alelnöke ma így jellemezte a helyzetet: A néppárt nyomul előre!

Budapest, okt. 21. A kilences bizottság holnap ülést tart Lukács részvételével.

A szabadelvű pártkörben az este sokan jelentek meg és állítólag tulsúlyra jutott az a vélemény, hogy a királynak lényegbe vágó érdemleges kifogásai nem lehetnek, csupán az átnyújtott írásbeli megállapodás szövegét érintő kiigazításról lesz szó.

TÁVIRATOK.

602,000 koronát nyert sorsjegy.

Budapest, okt. 21. Ma volt az osztrálysorsjáték utolsó húzása. A hatszázezer koronás jutalmat a 2000 koronás nyerménnyel kibuzott 36037 számú sorsjegy nyerte. 5000 koronát nyert 10514 Két

ezer koronát nyert még: 10519, 45958, 29557, 74799, 75334 és 83277.

A körmendi kékszakáll.

Budapest, okt. 21. Mocsári Ignác körmendi polgári iskolai tanárt, kit a törvényszék szemérem ellen elkövetett büntetést két és fél évi fegyházra ítélte, a kir. tábla pedig felmentette, a királyi kuria ma csábitás büntetében mondotta ki vétkesnek és ezért egy évi börtön büntetéssel sújtotta.

Regénycsarnok.

A tejtetevér.

Harmadik rész.

(Folytatás.)

Mint rendesen most is nagyon bőséges és kitűnő ebédet találtak fel, mert Louessarték szerették a legbősebb vendégszeretetet gyakorolni s Joél apó, mint afféle inyenc, reudszerint maga ügyelt fel a konyhában az ételek elkészítésére.

Mint rendesen, Villemier doktor kötekedul kezdett a fiatal pappal:

— Abbé ur, — szólalt meg egyszerre, — a mint engem most lát, én ma reggel belekontárkodtem a maga mesterségébe. Eskettem...

— Igazán? — jegyzé meg Pascal böles óvatossággal. — Remélem, kontárkodását nem hajtja tulságba és a házaspár, melyet megesketett, nem fogja elmulasztani az egyházi áldást.

— Ki tudja? Vegyes házasságról van ugyanis szó a férj katolikus, a leány pedig protestáns.

— Ez esetben dispensációt lehet kérni, a melyet az egyház bizonyos feltételek alatt megad.

— Csakhogy az eset sürgős és a mennyasszony nem várhat. A tényállás a következő:

Egy környékbeli üveggyári hivatalnok, valamelyik az Euehernisek közül, elcsábitotta egy önművesnek a leányát és a szegény lány kétségbeesésében beleakart ugrani a vízbe... En tehát nem csináltam sok teketóriát, feleskettem a csábitót és addig beszéltem a lelkére, a míg ráált, hogy elvegye a leányt és így jóvátegye hibáját.

— Ösmerem, — szakította őt félbe Germain. — Az apósomnál van alkalmazva.

— Ugy van.

(Folyt. köv.)

VAROSI SZÍNHÁZ.

Ma, csütörtökön, okt. 22. bértet A.

Casanova.

Daljáték 4 felvonásban.

Személyek:

Az előjáték személyei.

A sátán	Faragó Ödön
A felesége	Felhő Rézsi
Casanova Jakab	Mezei Andor
Bonaparte Napoleon	Iványi Antal
Lucy	Kendi Piroska

Az daljáték személyei:

Casanova Jakab	Mezei Andor
Petruccio	
XV. Lajos	Faragó Ödön
Mózes	
Marion	
Pompadour marquise	Felhő Rézsi
Lia	

Magyar királyi államvasutak.

139663—903.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak kezelésében álló helyi érdekű vasutaknak 1903 évi augusztus hó 1 óta érvényes közös árukiadásához legközelebb az I. pótlék jelenik meg, mely magában foglalja a bihari, csetnekvölgyi, debreceni, derecske, nagyléta, halasbácaalmás, vigyicai, hódmezővásárhelyi, nagyszentmiklósi és nyiregyháza mátészalkai helyi érdekű vasutak árukiadását a szlavonai helyi érdekű vasuton az eszék-alsóvárosi díjtételek módosítását és a bpest-lajosmizsai, az első délnyugati határvidéki és a magyar délkeleti helyi érdekű vasutak árukiadásának módosítását illetve kiegészítését.

Ezen pótlék magyar és német nyelven külön-külön jelenik meg s példányai a magyar királyi államvasutak igazgatóságának (Bpest VI. Csengeri utca 33) és az üzletvezetőségeknél példányonként 20 filléért lesz kapható.

Budapest 1903 évi október hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Frisch-féle

szabadalmazott alsónadrágok

Debrecen és vidékére kizárólag

FEKETE JAKAB

férfi divat kalap és fehérnemű üzletében, Debrecen, főter.

1282 v. k. szám.

1903.

Árverési hirdetmény.

A debrecei kir. jbiróságának V. 2347/2 1903 számú végzése folytán közhirrét tétetik, miszerint Mandl Mare részére Kepes Dezső debreceni lakostól 307 kor. 47 fill. tőke, ennek 1903. évi ápril hó 30 napjától számítandó 6 százalékos kamatai és eddig összesen 69 kor. 80 fill. perköltség erejéig 1903 évi augusztus hó 10 én bíróság felül foglalt és 1705 koronára becsült butorok, és egyéb ingóságok 1903 évi november hó 3-án délután 3 órakor kezdetét veendő és József kir. herceg-utca 7. sz. alatt megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alólis elfognak adatni.

Debrecen, 1903 évi október hó 3-án.

Oláh Géza.
birói kiküldött.

A Richter-féle Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált házaszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvénynél, csúznál és megbúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest.

Richter F. Ad. és társa.
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

MINDSZENTI KOSZORUK

száritott és élő virágokból — legjobb izléssel összeállitva és legjutányosabb árban kaphatók, továbbá:

SZOBAI DISZNÖVÉNYEK, MENYEGZŐI CSOKROK, MELL ÉS FEJDISZEK

pontosan készítetnek. A vidéki megrendelésekre és csomagolásra nagy gond fordittatik. Levágot virágokból mindig nagy a készlet. Tömeges megrendeléseket kér:

Paczelt János,
mag- és virágkereskedő.
Debrecen.

M. Á. vasutak menetrendje
1903. október hó 1-től.

Debreczenből indul:

Budapest felé (vegyesvonat.)	d. u.	9 30	
Budapest felé (gyorsvonat.)	d. u.	4 16	
Budapest felé (gyorsvonat.)	reg.	9 01	
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	12 18	
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 27	
P.-Ladány—Nagyv. minden kedd	d. e.	11 44	
Csak P.-Ladányig	este	8 10	
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	8 56	
Csak Szatmárig vegyes vonat	este	6 41	
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2 50	
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d. e.	11 58	
Csak Szatmárig	reg.	5 10	
Miskolcz—Kassa felé	reg.	8 13	
Miskolcz—Kassa felé	este	7 —	
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	4 11	
Csak Nyiregyházig	d. u.	12 13	
	m. áll. v.-től	reg.	5 45
	vásártérről	"	5 52
	m. áll. v. től	"	8 09
	vásártérről	"	8 16
H.-Böszörmény —	m. áll. v.-től	d. u.	12 07
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	"	12 15
	m. áll. v. től	"	4 36
	vásártérről	"	4 43
	m. áll. v. től	este	6 46
	vásártérről	"	6 53
Füzes-Abony felé m. a. v.-től	reg.	4 36	
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	4 56	
Ohat-Köcs—Polgár felé m. a. v.-től	d. u.	4 21	
Ohat-Köcs—Polgár felé vásártérről	d. u.	4 33	
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	3 36	
Derecske—Nagy-Léta felé	d. u.	4 31	

Budapestre érkezik

A reggel 9 ó. 01 p.-kor induló gy. v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 18 p.-kor induló sz. v.	este	6 40
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz. v.	reggel	5 45
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy. v.	este	9 35

Budapestről Debreczenbe indul:

A d. e. 11 ó. 36 p.-kor érkező gy. v.	reggel	6 50
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érkező sz. v.	reggel	9 —
Az este 6 ó. 26 p.-kor érkező gy. v.	d. u.	2 —
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érkező sz. v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érkező sz. v. (P. Ladányig gy. v. átszállítással)	este	9 15

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől gy. v.	d. e.	11 36	
Budapest—Nagyvárad felől	d. u.	3 29	
Budapest—Nagyvárad felől gy. v.	este	6 26	
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2 34	
Csak P.-Ladánytól	reggel	7 42	
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reggel	5 03	
Csak Szatmár felől	reggel	7 32	
" M. Sziget "	d. e.	11 57	
" " gy. v.	d. u.	3 56	
M.-Sziget—Szatmár felől	este	10 03	
Csak Szatmárról	este	6 40	
Kassa—Miskolcz felől	reggel	8 04	
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől	d. e.	11 31	
Kassa—Miskolcz felől	este	7 54	
Csak Nyiregyháztól	d. u.	3 44	
	vásártérről	reg.	7 16
	máv.-hoz	reg.	7 23
	vásártérről	reggel	7 37
	máv.-hoz	reggel	7 47
B.-Sz.-Mihály—	vásártérről	d. e.	11 08
H.-Böszörm. felől.	máv.-hoz	d. e.	11 16
	vásártérről	d. u.	8 12
	máv.-hoz	d. u.	3 19
	vásártérről	este	6 07
	máv.-hoz	este	6 14
F.-Abony felől vásártérről	d. u.	5 33	
	máv.-hoz	d. u.	5 31
Ohat-Köcs—Polgár felől vásártérről	reggel	7 40	
" " máv.-hoz	reggel	7 54	
Derecske—Nagy-Léta felől	reggel	7 18	
" " " " " " " "	d. u.	3 13	

UJ VÁLLALAT!

Van szerencsénk a nagy-**vizvezeték,**
érdemü közönség becses! **légszusz,**
tudomására hozni, hogy **légszusz,**
fürdőberendezés, closetek, csa-
tornázás, szivattyuk, lég- és gáz-
motorok felszereléseit és bádógos
műhelyt rendeztünk be. o o

Elvállalunk minden e szakmába vágó új berendezéseket szakértelmü kivitelben, jótállás mellett. Elfogadjunk javításokat és átalakításokat.

A n. é. közönség szives pártfogását tisztelettel kérve:
Péterfia-utca 19. szám.
Máthé és Ladányi,
vállalkozók.

Tel-fon szám 321.

80cat. holdas

igen jó talaju
tanyás birtok

ELADO

sámsoni or-
szágut mellett

Értekezhetni Debreczeni Jenő lég-
szeszgyár igazgatóval.

Uj bodega.

Van szerencsém a n. é. közönség
becses tudomására juttatni, hogy

Első debreceni bodega

cimmal Kossuth-utca 6. szám alatt,
közvetlenül a színház mellett, uj bo-
degát nyitottam, a melyet költséget
nem kimélve fényesen rendeztem be.

Uj üzletemben egész napon át
színház után és éjjel is mindig hideg
felvágottak, csemegék, különféle
italok pontos kiszolgálás és mérsé-
kelt árak mellett annak a n. é. kö-
zönség rendelkezésére.

Szíves pártfogást kér:

A tulajdonos.

DONOGAN ÉS SOMOSSY

Kunz József és Társa Utódai
DEBRECZEN, KISTEMPLOMBÁZÁR

Vászon, készfehérnemű menyasszonyi kelengye.

A külön

szőnyeg osztályban

óriási választékban

függönyök, ágy és asztalterítők
butorszövetek, cocus lábtörölők.

Linoleum.

Olcso árak. Előzékeny kiszolgálás

Uj tűzifa raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség
becses tudomására hozni, hogy a **gyer-**
mek-menház mellett, a lóvasút telepén
uj tűzifa raktárt rendeztem be, a hol
állandóan a legjobb minőségű tűzifát
árusítok.

■ ■ A pontos ölelésért ■ ■
■ ■ felelősséget vállalok. ■ ■

Ugyanott vágott tűzifa is minden időben
jutányosan kapható.

A n. é. közönség szíves pártfogását
kérve, tisztelettel

özv. Pollák Edéné.

Magy. kir. államvasutak.

155986—903 szám.

Hirdetmény.

Féláru vasuti jegy váltására joga-
sító arczképes évi igazolványok
érvényesítése az 1904. évre.

A féláru vasuti jegy váltására jo-
gosító arczképes évi igazolványok az
1904 évre idejekorán leendő érvénye-
sítésük végett a magyar királyi állam-
vasutak igazgatóságához (VI ker. And-
rvssy ut 73—75 sz) már f. évi október
hó 20-ától kezdődőleg beküldhetők azok
az igény jogosultak pedig, kik a f. év.
ben ily igazolvány birtokába nincsenek
de ilyet az 1904 évre váltan kívának
az igazolvány kiállítását ugyancsak a
fenti időponttól kezdve kérelmezhetik.

Nehogy tehát az igazolványok ér-
vényesítése, illetve az újak kiállítása
körüli késedelem merüljön fel: figyel-
meztetjük az érdekelteket hogy az érvénye-
sítés kieszközölését, illetve az új igazol-
ványok kiállítását az előirt módon mi
előbb kérelmezzék.

A nyugdíjasok lakhelyükre illetékes
közigazgatási hatóság által nyugdíjas
minőségüket és azt hogy díjazott tisz-
séget vagy fizetéssel járó hivatalt nem
viselnek, folyamodványaikra igazoltnak
tartoznak.

Budapest 1903 október hóban

**A magyar királyi államvasutak
igazgatósága.**

(Utánnyomás nem díjazlatk.)

Debrecen, Piac-utca 49. postával szemben.

Altalánosán elismert legjobb bevá-
sárlási hely férfi-, fiu- és gyermek
ruhákban.

NEUMANN M. magyarország legnagyobb ru-
haháza, cs. és királyi udvari szállító.